

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 29.12. 2004 r.

36696

RPO-489360/II/04/KŁ

Pan
Miroslaw Sawicki
Minister Edukacji Narodowej i
Sportu
Al. Szucha 25
00-918 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z planowanym wejściem w życie w dniu 1 stycznia 2005 r. ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej (Dz.U. z 2004 r. Nr 49, poz. 463) do Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciło się Społeczne Towarzystwo Oświatowe z siedzibą w Warszawie, podnosząc zarzut niekonstytucyjności niektórych przepisów w/w ustawy (kopia pisma w załączeniu).

Ustawa ta, zgodnie z jej art. 1, określać ma organizację i zasady działania systemu informacji oświatowej służącego uzyskiwaniu danych niezbędnych do prowadzenia polityki edukacyjnej państwa, podnoszenia jakości i upowszechniania edukacji oraz do usprawniania finansowania zadań oświatowych. Uwzględniając powyższe założenia, ustawa nakłada na szkoły i placówki oświatowe oraz jednostki samorządu terytorialnego obowiązek prowadzenia baz danych oświatowych obejmujących odpowiednio: zbiory danych o szkole lub placówce oświatowej; o uczniach, słuchaczach, wychowankach oraz absolwentach; o nauczycielach, wychowawcach i innych pracownikach oraz o spełnianiu obowiązku nauki.

Ustawa bardzo szczegółowo określa, jakie informacje powinny być zawarte w poszczególnych zbiorach danych, co jest przedmiotem licznych kontrowersji. I tak np. zbiór danych o szkole lub placówce oświatowej, w świetle przywołanej regulacji, zawiera informacje o powierzchni nieruchomości gruntowej, liczbie, rodzaju i powierzchni pomieszczeń szkoły lub placówki oświatowej, wyposażeniu szkoły lub placówki oświatowej, kosztach prowadzenia szkoły z wyszczególnieniem:

- a) wydatków majątkowych,
- b) wydatków na wynagrodzenia wraz z pochodnymi,
- c) wydatków na remonty,
- d) zobowiązań.

Zbiór danych o uczniach, słuchaczach, wychowankach oraz absolwentach zawiera informacje o liczbie uczniów, którzy m.in. ulegli wypadkom, korzystają z poszczególnych form pomocy materialnej, korzystają z pomocy psychologiczno-pedagogicznej, korzystają z wypoczynku w okresie ferii letnich i ferii zimowych, nie są obywatelami polskimi, są dziećmi repatriantów, ukończyli szkołę niższego szczebla w poprzednim roku szkolnym, są młodocianymi pracownikami, uzyskali kartę rowerową lub motorowerową.

Zbiór danych o nauczycielach zawiera m.in. takie dane o nauczycielach jak numer PESEL, formy i wymiaru zatrudnienia, stopnia awansu zawodowego, wykształcenia, przygotowania pedagogicznego, form kształcenia i doskonalenia, sprawowanych funkcji i zajmowanych stanowisk, wysokości wynagrodzenia, z wyszczególnieniem jego składników itp.

Mając na uwadze zakres zbieranych informacji powstaje wątpliwość, czy rzeczywiście organy administracji publicznej potrzebują wszystkich danych wskazanych w ustawie o systemie informacji oświatowej (np. liczba uczniów posiadających kartę rowerową lub motorowerową, korzystających z poszczególnych form pomocy materialnej, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wypoczynku w okresie ferii letnich i ferii zimowych, szczegółowych danych o nauczycielach), a więc czy pozyskiwane dane spełniają kryterium „niezbędności” i jakim celom miałyby one służyć. Należy zauważyć, że niektóre informacje są ściśle powiązane ze sferą życia rodzinnego i prywatnego (np. dotyczące korzystania z wypoczynku w okresie ferii szkolnych, pomocy psychologicznej itp.), chronionego przez Konstytucję RP (art. 47). Uzyskanie tych informacji przez podmioty zobowiązane do prowadzenia baz danych oświatowych będzie niemożliwe bez ankietowania rodziców uczniów, co tym samym oznacza ingerencję w życie prywatne i rodzinne obywateli. Rzecznik Praw Obywatelskich pragnie podkreślić, iż Konstytucja RP określając granice pozyskiwania i gromadzenia przez władze publiczne informacji o obywatelach, w art. 31 ust.3 i art. 51 ust. 2 wprowadza nakaz przestrzegania przez ustawodawcę zasady proporcjonalności, która nakazuje stosowanie środków najmniej uciążliwych dla jednostki, której wolność lub prawo doznaje ograniczenia oraz zachowania

odpowiedniej proporcji między korzyścią, którą przynoszą zastosowane środki a ciężarem nałożonym na jednostkę.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tj. Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w przedstawionej kwestii, a zwłaszcza o szczegółowe ustosunkowanie się co do celowości i niezbędności zbierania poszczególnych informacji wskazanych w ustawie o systemie informacji oświatowej. Mając na uwadze także fakt, że przywołana powyżej ustawa zobowiązuje podmioty prowadzące szkoły i inne placówki oświatowe do prowadzenia baz danych oświatowych w formie elektronicznej oraz mając na uwadze złą kondycję finansową wielu szkół i jednostek samorządu terytorialnego, zwracam się z prośbą o poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich, czy na realizację tych zadań zostały przewidziane specjalne środki finansowe.

Z wyrazami poważania

Z upoważnienia

Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ dr hab. Jerzy Świątkiewicz

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich